

Streszczenie:

Idee federacyjno-integracyjne były stałą wartością europejskiej myśli politycznej, szczególnie zaś polskiej. W starożytności pojawiła się ta idea już u Greków i była materializowana w postaci związków państw oraz związków religijnych, zwanych amfiktioniami. Idee te i jej realizacje były kontynuowane w średniowiecznej Europie. Idea uniwersalizmu chrześcijańskiego oraz nadanie jej charakteru i działalności politycznej wzbogaciły zasady integracyjne (w europejskiej myśli politycznej). Już w okresie państwa Franków Karol Wielki próbował odbudować, częściowo w zmienionym kształcie i formie, *Imperium Romanum*. Następnie te założenia doktrynalne w praktyce realizowało wczesne cesarstwo niemieckie.

Polska myśl polityczna znalazła się w zachodnioeuropejskim nurcie integracyjnym. Początki tego zjawiska można już dostrzec w dobie piastowskiej. Jednak rozwinięcie idei i praktyki integracyjnej nastąpiło w dobie Jagiellonów. Polskie zasady integracyjne nawiązywały mocno do rzymskich rozwiązań. Głównie chodziło o zasadę, że zasadniczą wartością integracji jest stanowe społeczeństwo obywatelskie, wspólny katalog aksjologiczny oparty na chrześcijaństwie, wspólny system prawny, przy zachowaniu odrębności krajowych i regionalnych. Te idee i zasady były istotnymi składowymi polskiej myśli politycznej aż do lat nam obecnych. Są one widoczne w założeniach teoretycznych polskich partii politycznych XIX i XX w. oraz wśród części polskich pisarzy politycznych XXI w.

Pod wpływem zmian cywilizacyjnych i społecznych w świecie, Europie i Polsce niektóre założenia teoretyczne koncepcji integracyjnych uległy zmianom. Przykładowo, pojęcie społeczeństwa obywatelskiego, treści pojęć: federacji i konfederacja, mocarstwowość, relacje między polityką a ekonomią oraz systemem wartości. Jednak generalne założenia integracyjne w europejskiej, a szczególnie polskiej myśli politycznej zostały zachowane. Można to zaobserwować w obecnej polityce III RP. Inną kwestią jest próba realizacji integracji w Europie Środkowej. Konkretyzacja koncepcji integracji Europy Środkowej i przemyślana intelektualnie jej realizacja są niezbędne.

Słowa kluczowe: europejska myśl polityczna, polska myśl polityczna, ideologia a praktyka polityczna, integracja, federalizm, uniwersalizm, społeczeństwo obywatelskie, idea jagiellońska, Europa Środkowa.